

яльності маловідомого досі першодрукаря з України Степана Дропана майже на століття перед приходом Івана Федорова.

Точними науковими доказами заперечує Лідія Коць-Григорчук теорію польської дослідниці Яніни Клоєнської про „карпатський (національно точно невизначений) регіон“ тогочасного мистецтва. Автор рецензованої праці включає це поняття у територію чисто українського творчого процесу.

Така книжка, як „Дипінті українських середньовічних ікон“ в українській науці, зокрема при широкому й синтетичному підході автора до нової, багатогранної теми, це справді новина й знакова подія. Її поява — ще один вияв нашої глибинної сили духа, непропащої за ніяких обставин. Вона дає скріплення нашої самовпевненості у невичерпних життєвих, етично-релігійних та інтелектуальних енергіях і потенціях, закладених у генах нашого етносу.

Леся ХРАПЛИВА-ЩУР

Лариса Купчинська. Українські меценати Іванна і Мар'ян Коці: подарована колекція творів мистецтва XVIII—XX століть. Каталог.— Львів: Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника. Відділення „Палац мистецтв імені Тетяни та Омеляна Антоновичів“, 2011.— 316 с., 125 кол. іл.

Каталог „Українські меценати Іванна і Мар'ян Коці...“, що вийшов друком у ЛННБ України, претендує на видання для професійного дослідження української образотворчості XVIII—XX ст.

Праця Л. Купчинської вирізняється фаховим рівнем наукової атрибуції, культурною подачею та оформленням представленої матеріалу. У ній вичерпно розглянуто колекцію творів мистецтва XVIII—XX ст., які подарували ЛННБ України українські меценати Іванна та Мар'ян Коці. В такому повному форматі ця збірка представлена вперше.

Праця складається із трьох частин: перша — у вигляді передмови — „Видатний подвижник національної культури“, друга — за свідчує опис збірки творів (каталог), та об'ємний розділ — „Вибрана бібліографія“. Це загальноживана структура подачі матеріалу: вступна частина, біографічні довідки, якісно зроблені ілюстрації творів, великий розділ присвячений бібліографічним даним, що становлять основу теоретичної частини видання. Виділяємо як важливі матеріали у вигляді цитат про творчість художників і скульпторів, твори яких входять у пропоновану збірку.

Вступна частина присвячена меценатові, талановитій та непересячній особистості Мар'янові Коцю, пріоритет якого — всіма доступними засобами допомагати у справах, що пов'язані з українством. Це насамперед стосується громадської та видавничої діяльності, зокрема, йому належить ініціатива щодо підняття питання Голодомору в Україні на міждержавному рівні. Трагічним подіям історії українського народу 1921—1922, 1932—1933, 1946—1947 рр. присвячено низку видань: „Голод в Україні. 1946—1947 рр.: Документи і матеріали“, „Чорні жнива: Голод 1932—1933 років у Валківському та Коломийському р-нах Харківщини: (Документи, спогади, списки померлих)“, „Голодомори в Україні

1921—1923, 1932—1933, 1946—1947: Злочин проти народу“ та ін. Підтримуючи наукові дослідження геноциду українського народу, М. Коць друкував збірники міжнародних конференцій, які відбувалися і в Україні, і за її межами.

У видавничій діяльності М. Коця окрему вагому рубрику займають видання, присвячені антології української музики: друкування музично-етнографічних збірників, нотних видань із українськими народними мелодіями, дослідження галицької професійної композиторської школи під назвою „Піонери музичного мистецтва в Галичині“

З. Лиська, наукові розвідки із рубрики — історії національної музики „Максим Березовський. Життя і творчість“ В. Витвицького, „Історія української музики“. Л. Корній, „Словник співаків України“ І. Лисенка та ін.

Мар'ян Коць був також видавцем і праць із образотворчого мистецтва: Соколюк Л. „Графіка Бойчуків“, Федорук О. „Микола Бутович: життя і творчість“.

Наприкінці 1990-х рр. М. Коць розпочав тісну співпрацю із Львівською науковою бібліотекою України ім. В. Стефаника. Його коштом здійснено реконструкцію будівлі на вул. Ковжуна, до бібліотеки подаровано 8500 примірників унікальних книжкових і періодичних видань

української діаспори, до фондів бібліотеки на постійне збереження передано мистецькі твори приватної колекції родини Коців. Це доволі велика колекція, яка представляє цікаву та різноманітну збірку, в яку увійшли імена відомих та малодосліджених українських художників XVIII—XX ст. Саме ця частина каталогу включає дослідницьку, наукову та популяризаційну працю Л. Купчинської.

В огляді колекції, яка зберігається у фондах бібліотеки, автор подає відомості про близько 70 художників і скульпторів. У колекції — твори



Т. Шевченка, Т. Копистинського, С. Васильківського, І. Труша, О. Кульчицької. У ній фігурують і такі представники національної мистецької культури, як О. Архипенко, Я. Гніздовський, О. Грищенко, Л. Ієц, В. Кричевський, Е. Козак, О. Дядинок, С. Литвиненко, А. Малюца, М. Черешньовський і багато інших. Розділ побудований за алфавітом прізвищ авторів, які супроводжують обширні статті-біографи з інформацією про їхні мистецькі здобутки. Тексти про авторів підсилюються висловами інших дослідників про творчість цих митців. Okремо слід підкреслити якісно підготовлені у каталозі репродукції творів, відзначена також їх техніка виконання. Кожна стаття-біограма супроводжується коротким резюме англійською мовою (переклад І. Дробіт). Дослідниці вдалося зібрати та впорядкувати об'ємний матеріал, який доповнює, конкретизує, аналітично характеризує окремі факти з життя та мистецьких надбань художників. У каталожній частині праці Л. Купчинська часто подає свою, авторську концепцію бачення та розуміння окремих сторінок творчої біографії того чи іншого митця, цікаві аспекти творчості.

Опрацьовуючи біографи художників і скульпторів, дослідниця трактує національні мистецькі досягнення в широкому історичному контексті. В побудові статей-біограм про авторів, твори яких входять у колекцію, авторка використовує тео-

ретичні засновки про постійну еволюцію мистецтва і його історичну обумовленість, про взаємодію різних об'єктивних і необ'єктивних процесів у творчості кожного митця в контексті високих параметрів образотворчого мистецтва. Л. Купчинська зуміла виявити найістотніше, що розкриває тяглість та безперервність мистецького поступу рідного народу, на яких би континентах його представники не проживали.

Вагомим надбанням цієї наукової праці є розділ „Вибрана бібліографія“. У ньому автор представила літературні джерела, присвячені творчості художників, роботи яких вміщені у каталожній частині. Це доволі великий перелік джерельних матеріалів. Щоправда, до представленої бібліографії маємо побажання: у літературних джерелах слід було залучити дослідження львівського науковця Ю. Ямаша, який, на наш погляд, найбільш ретельно вивчає творчість Івана Труша: „Труш малює Італію“ (2005), „Труш малює Каменяр“ (2008).

Каталог „Українські меценати Іванна і Мар'ян Коці...“ Лариси Купчинської є науково осмисленою, вартісно опрацьованою працею. Скрупульозне вивчення колекції та гарно виданий каталог дає можливість авторові продемонструвати збірку мистецьких творів ЛННБ України як вагому джерельну базу для глибших наукових досліджень.

Ірина ГАХ

Inwentarz rękopisów Biblioteki Kapituły Greckokatolickiej w Przemyślu / Oprac. Andrzej Kaszlej.— Warszawa: Biblioteka Narodowa, 2011.— 335 s., 32 il. (Inwentarze rękopisów Biblioteki Narodowej. 2)

Книжка присвячена описові рукописної збірки бібліотеки Перемишльського греко-католицького капітулу, яка тепер зберігається в Національній бібліотеці у Варшаві. Ці рукописи містять цінну інформацію з історії Перемишльської єпархії Православної та Унійної (Греко-Католицької) церков від пізнього середньовіччя і до початку ХХ ст., а також є джерелом дослідження багатьох питань історії України зазначеного часу. Левова частка колекції — це кириличні рукописні книги релігійного змісту, які становлять найбільший масив таких рукописів у Польщі. Серед них одна з найцінніших у кодикологічному та мистецькому аспектах пам'яток слов'янської писемної спадщини — Євангелія тетр або „Перемишльське Євангеліє“ ХІV ст., а також важливі три Октоїхи, Апостол та Євангелія тетр з ХV ст. Крім книжок, у колекції містяться документи. Значна частина документів бібліотеки Перемишльського капітулу писана латинською, німецькою та польською мовами, серед яких одинадцять опрацьованих конволютів ХІІ—ХІV ст. із монастиря цистеріанців Рейні поблизу м. Граца в Австрії, та одна з найдавніших пам'яток польської мови — „Rozmyślanie o żywocie Pana Jezusa“ (поч. ХVІ ст.).

У Вступі (С. 7—27) до „Інвентарю...“, який поділений на кілька тематичних розділів, його упорядник, науковий співробітник Відділу рукописів

НБ у Варшаві Анджей Кашлей, висвітлює історію бібліотеки Перемишльського капітулу, робить спробу упорядкувати відомості про неї. Спершу він приділив увагу питанню шляхів її поповнення. Основою збірки стали книги і рукописи Перемишльської православної унійної катедрі (642 томи), яка згодом поповнювалася приватними книгозбірнями, подарованими діячами Греко-Католицької церкви ХVІІІ—ХІХ ст. (деканом Онурієм Кабаєвичем (147 томів), єпископом Іваном Снігурським (2 096 томів, 1833 р.), каноніком Іваном Лаврівським (14 139 томів, 1846 р.), єпископом Юліаном Пелешем (391 том і 10 рукописів) та ін.). У ній також зберігаються менші за обсягом книжкові і рукописні колекції приватних осіб та установ. Бібліотека значно збільшилася на зламі ХІХ—ХХ ст., коли за вказівкою єпархіяльних властей у парафіях Перемишльської єпископії цілеспрямовано виявляли і передавали до неї друки, рукописи, ікони та інші предмети релігійного вжитку. Наприкінці 1930-х рр. книгозбірна налічувала приблизно 35 000 томів.

У поле зору упорядника також потрапив процес інвентаризації бібліотеки, який здійснювали кустош капітулу Тома Полянський (1846), о. Антін Добрянський (1852), о. Антін Петрушевич (1858), канонік капітулу Мирон Подолинський (бл. 1900) та невідомий бібліотекар кінця ХІХ — початку